

СПОРТЧИ ЁШЛАР МАЪНАВИЯТИ - ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИ ГАРОВИ

Шамсиев Баходир Бахтиёрович

Бухоро олимпия захиралари коллежи директори

Аннотация: мақолада баркамол спортчиларни тарбиялашда спорт мусобақалари орқали ёшларда ўз иродаси, кучи ва имкониятларига бўлган ишончни мустаҳкамлаш, мардлик ва ватанпарварлик, она Ватанга садоқат туйғуларини камол топтириш ҳақида фикрлар баён этилган.

Калит сўзлар: Спортчи ёшлар, маънавият, соғлом ва баркамол авлод, оила, таълим-тарбия, миллий анъана, миллий ва умуминсоний қадрият, ахлоқ, одоб, қонунларга ҳурмат, шахсни шакллантириш.

Баркамол авлодни шакллантиришда асосий воситалардан бири жисмоний тарбия ва спорт ҳисобланади. Чунки, жисмоний тарбия ва спорт ёшларнинг вояга етишида, соғлом бўлиб ўсишида муҳим аҳамият касб этади. Соғлом инсонда ўзига бўлган ишонч, қатъиятлик, бошлаган ишини охирига еткази олиш кўникмалари ҳамда фазилатлари шаклланиб боради.

Катта ҳаётга умид билан кириб келаётган соғлом ва баркамол спортчи ёшларимизнинг зарарли одатлардан асраш, уларга ўз қобилият ва истеъдодларини рўёбга чиқаришлари учун зарур шарт-шароитлар яратиш, улар орасидан иқтидорли спортчиларни саралаб олиш ҳамда мақсадли тайёрлаш тизимини такомиллаштириб боришда маънавиятнинг ўрни ва аҳамияти катта.

Ўзбекистонда олиб борилаётган ислохотлардан асосий мақсад, юртимизда соғлом ва баркамол, билимли, юксак маънавий-ахлоқий фазилатларга эга бўлган авлодни шакллантиришдан иборат. Эндиликда ушбу ишлар Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш.М.Мирзиёев томонидан ҳам давом эттирилиб, таълим-тарбия жараёнига катта эътибор қаратилмоқда. Хусусан, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича “Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони қабул қилиниб, ҳаётга фаол тадбиқ этилмоқда. Ушбу дастурнинг тўртинчи йўналиши “Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари.” деб номланди.

Жамиятимизда соғлом турмуш тарзини шакллантириш, аҳолининг, айниқса ёш авлоднинг жисмоний тарбия ва оммавий спорт билан мунтазам шуғулланиши учун замон талабларига мос шарт-шароитлар яратиш, спорт мусобақалари орқали ёшларда ўз иродаси, кучи ва имкониятларига бўлган ишончни мустаҳкамлаш, мардлик ва ватанпарварлик, она Ватанга садоқат туйғуларини камол топтириш, шунингдек, ёшлар орасидан иқтидорли спортчиларни саралаб олиш ишларини тизимли ташкиллаштириш ҳамда жисмоний тарбия ва оммавий спортни янада ривожлантиришга йўналтирилган кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Юртимиз вакиллари Олимпия ўйинлари, жаҳон чемпионатлари, Осиё ўйинлари ва чемпионатлари ҳамда халқаро мусобақаларда юксак натижаларга эришаётгани, дунёда Ўзбекистоннинг обрў-эътибори ва спорт салоҳияти янада ошаётгани, республикамиз ҳудудларида жаҳон андозаларига мос муҳташам спорт иншоотлари барпо этилаётгани, ўқувчи ва талаба ёшлар ўртасида уч босқичдан иборат «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва «Универсиада» спорт ўйинлари оммалашиб бораётгани айниқса эътиборлидир.

Шу билан бирга, мамлакатимизнинг барча ҳудудларида оммавий спортнинг инсон ва оила ҳаётидаги муҳим аҳамияти, унинг жисмоний ва маънавий соғломликнинг асоси эканини тарғиб-ташвиқ қилиш, ҳаётга катта умид билан кириб келаётган ёшларни зарарли одатлардан асраш, уларга ўз қобилият ва истеъдодларини рўёбга чиқаришлари учун зарур шарт-шароитлар яратиш, улар орасидан иқтидорли спортчиларни саралаб олиш ҳамда мақсадли тайёрлаш тизимини такомиллаштириш борасида муҳим ва долзарб вазифалар турибди.

Маънавият инсонга хос бўлган фазилатлардан бири бўлиб, у инсонга хос бўлган ички руҳий ҳолатнигина эмас, балки жамият, давлат, миллат, шахс ривожланиши ва камолотининг асосий омили, давлатимиз ҳамда жамиятимизнинг қудратли таянчидир.

Бирон-бир мамлакат ўз маънавий имкониятларини, инсонлар, спортчи ёшлар онгида маънавий ва ахлоқий кадриятларни ривожлантирмай, халқнинг миллий руҳини уйғотмай туриб, инсон тараққиёт даражасига кўтарила олмайди. Ҳар бир халқнинг жаҳон маданияти саҳнасида бошқаларга кўз-кўз қилгудек бебаҳо бойликлари бўлади.

Хозирги ўсиб келаётган спортчи ёшларимиз тарбиясида аجدодларимизнинг ибратли ҳаётларининг маънавий эстетик қирралари билан таништириб бориш нақадар муҳим эканлиги ахборотнинг замонамиздаги глобаллашуви жараёнида янада аниқроқ кўзга ташланиб бормоқда. Маънавият масаласига оқилона, муайян шароитни ҳисобга олиб ёндашиш спортчи ёшларимизни тарбиялашнинг янги йўллари излашдир. Буюк мутаффакир Бедил айтганидек, “Меъмор дастлабки ғиштни нотўғри қўйса, бинонинг боши юлдузига етса ҳам, у қийшиқ бўлиб қолади”.

Спортчи ёшларимиз маънавияти, жамият тараққиёти давомида шаклланиб боради. Шу сабабли маънавият туғма хусусиятлар эмас у фақат инсонга хос фазилат бўлиб инсоний камолотнинг асосий белгилари ҳисобланади.

Инсон оилада туғилиб, улғаяди, шахс сифатида жамиятда шаклланади. Оила муҳим ахлоқ, одоб, маданият қоидалари асосида ташкил топса, бола шахсининг тўғри шаклланиши учун шарт-шароит яратилса, бунда оиладаги болалар тўғри камол топади.

Жаҳон ҳамжамияти барча давлатлар бюджетида спорт ва соғломлик юқори ўринда туриши керак деган қарорга келди. Кўпгина ривожланган мамлакатларда спорт тараққиёти учун давлат томонидан ажратилаётган маблағ салмоқли ўринни эгаллайди. Ривожланаётган мамлакатларда эса ушбу маблағ ўн баробар камроқни ташкил этади, ўртадаги номувофиқлик эса йилдан-йилга ортиб бораётир. Спорт шарофати билан ривожланган мамлакатлар турмуш даражаси яхшиланиб, узоқ умр кўриш ҳолатининг ортишига эришмоқда. Аслини олганда, экспертларнинг тан олишларича, спорт тараққиёти учун ажратиладиган салмоқли сармоялар ўзини оқлай оладиган соҳага пул сарфлашни англатишини таъкидлаш жоиз.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, айнан ёшларга қаратилган таълим спорт тизимида сармоя ажратиш ҳар доим ўзини оқлайди. Замонавий спорт турларига ёшларни жалб этилиши зарур ҳисобланади, бу эса мамлакат ривожланишининг асосий пойдевори ҳисобланади.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш мумкинки, жисмоний тарбия ва спорт ёшларнинг ҳар томонлама соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишида муҳим аҳамият касб этади. Мамлакатимизнинг эртанги истиқболи, жамиятимиз тараққиёти бевосита бугун униб-ўсиб келаётган ёш авлодларга боғлиқдир. Ёшларни мамлакатимиз мустақиллигини ҳар томонлама мустаҳкамлаб, ватанимиз байроғини сарбаланд қиладиган, ўз юртини кўз қорачиғидек асрайдиган, керак бўлса, жонини юрт истиқболи учун бахшида етказган, фидоий инсонлар этиб тарбиялаш барча даврларнинг зарур шarti бўлиб қолаверади.

Адабиётлар:

1. 1.2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши ўрганиш бўйича илмий-услубий рисола.Т.:Маънавият,2017.й
2. Т. Дўстжонов, М. Мирҳамидов, С. Ҳасанов. Ўзбекистонда фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг долзарб муаммолари: Ўқув қўлланма / -Т.:, 2006
3. .Э. Умаров. Эстетика. Т.:”Ўзбекистон”, 2005. й